

Eindrapport

BEZUINIGINGEN SPORTVERENIGINGEN UITHOORN

Onderzoek Rekenkamer Uithoorn

15 maart 2018

COLOFON

Uitgave

Rekenkamer Uithoorn
p/a
I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2018/1

Datum

15 maart 2018

Auteur(s)

Gijs Jan Visser
Tijmen Siermann
Jaap Bouwmeester

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding en onderzoeksopzet.....	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Doel onderzoek en onderzoeksvragen	6
1.3	Onderzoeksopzet.....	7
1.4	Leeswijzer	7
2.	De bezuiniging en het gevolgde tijdspad	9
2.1	Inleiding.....	9
2.2	De voorgenomen bezuinigingen van november 2012	9
2.3	Chronologisch tijdspad 2012-2017.....	9
2.4	Samenvatting en belangrijkste bevindingen	16
3.	Rol van de raad.....	20
3.1	Inleiding.....	20
3.2	Terugblik op het proces.....	20
3.3	Kaderstellende rol van de raad.....	21
3.4	Informatievoorziening	22
3.5	Samenvatting en belangrijkste bevindingen	22
4.	Samenwerking met sportverenigingen	24
4.1	Inleiding.....	24
4.2	Samenwerking en rol in het proces	24
4.3	Samenvatting en belangrijkste bevindingen	26
5.	Conclusies en leerpunten.....	28
5.1	Inleiding.....	28
5.2	Conclusies	28
5.3	Leerpunten	29

Bijlage 1: lijst geïnterviewde personen	32
Bijlage 2: geraadpleegde bronnen.....	33
Bijlage 3: Profielschets sportverenigingen	34

HOOFDSTUK

Inleiding en onderzoeksopzet

1. Inleiding en onderzoeksopzet

1.1 Aanleiding

In de periode van 2012 tot einde 2017 hebben de voorgenomen bezuinigingen op de gesubsidieerde sport met enige regelmaat op de politieke agenda gestaan van de gemeente Uithoorn. De oorspronkelijk in november 2012 geformuleerde opdracht is in de loop van de tijd aangepast en het gehele traject heeft langer geduurd dan vooraf gedacht. In feite is de bezuiniging bij het opstellen van deze rapportage januari 2018, nog steeds niet afgerond omdat er nog vernieuwde uurcontracten en gebruikersovereenkomsten opgesteld dienen te worden voor de zes betrokken verenigingen.

Om een aantal redenen heeft de rekenkamer van de gemeente Uithoorn besloten dit onderwerp te onderzoeken. In de eerste plaats vanwege de al gememoreerde lange looptijd van het traject en het veelvuldige en bij tijden intensieve overleg dat tussen sportverenigingen en gemeentebestuur heeft plaatsgevonden. Verder speelt het maatschappelijk belang van de sport een rol bij de keuze van het onderwerp evenals de verwachting dat uit een zo lang en gecompliceerd traject de nodige leerpunten zou kunnen opleveren. Omdat bij de start van het onderzoeksperiode nog geen sprake was van een definitief besluit heeft het onderzoek zich gericht op het proces om tot een besluit te komen. De focus van het onderzoek is hieronder in paragraaf 1.2 weergegeven.

1.2 Doel onderzoek en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek is het bieden van inzicht in de wijze waarop de bezuinigingsoperatie is uitgevoerd en welke lessen hieruit zijn te trekken voor toekomstige vergelijkbare trajecten.

De volgende onderzoeksvragen zijn hierbij geformuleerd:

1. Welke bezuinigingen op het gebied van het onderhoud van sportaccommodaties en de sportstimuleringsubsidies zijn (oorspronkelijk) geformuleerd?
2. Hoe is dit bezuinigingspakket tot stand gekomen en hoe was daarin het samenspel tussen de raad, het college en de externe omgeving?
3. Was er voldoende kennis zodat er een goede afweging kon worden gemaakt van de effecten? (cq. In welke mate was er voldoende inzicht in de opbrengsten, consequenties en risico's)
4. Welke aanpassingen zijn er gaandeweg gemaakt ten aanzien van de doelstelling (beoogde opbrengst) en uitvoeringsproces?
5. Wat waren de achtergronden van deze aanpassingen en op welke wijze zijn deze tot stand gekomen?
6. Wat is de uiteindelijke uitkomst van de bezuinigingstaakstelling? Welke bezuinigingen uit het pakket zijn daadwerkelijk gerealiseerd en welke niet?
7. In welke mate en op welke wijze is de raad geïnformeerd en betrokken bij het proces om te komen tot bezuinigingen op de sportverenigingen?
8. Welke effecten heeft het (traject rond het) bezuinigingspakket op de relatie tussen gemeente en sportverenigingen?
9. Wat zijn op basis van de uitkomsten van het onderzoek, de belangrijkste leerpunten voor de toekomst?

1.3 Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende onderdelen:

- Dossierstudie/deskresearch
- Interviews met betrokkenen
- Groepsgesprek met de gemeenteraad

Dossierstudie/deskresearch

De eerste fase van het onderzoek bestond uit bestudering van relevante stukken waaronder berichten aan de raad, beleidsdocumenten, de rapportages van onderzoeksbureaus BMC en ASC en algemene informatie over landelijke wet- en regelgeving (m.n. het Sportbesluit).

Interviews

In eerste instantie is gesproken met twee betrokken beleidsambtenaren van de gemeente Uithoorn. Vervolgens kwamen alle relevante partijen aan bod: overige medewerkers van de gemeente Uithoorn, de portefeuillehouder en de betrokken sportverenigingen. Hoewel de huidige portefeuillehouder de politiek-bestuurlijk verantwoordelijkheid draagt voor het dossier, is ook de vorige portefeuillehouder geraadpleegd. De reden hiervoor is dat op deze manier een goede en volledige reconstructie te maken was van de verschillende fasen en stappen die binnen het gehele traject zijn te onderscheiden. Om dezelfde reden is een voormalig medewerker van de gemeente geïnterviewd. Een lijst van de geïnterviewde personen is opgenomen in de bijlage van dit rapport.

Groepsgesprek met de gemeenteraad

Het laatste onderdeel van het 'veldwerk' van dit onderzoek bestond uit een groepsgesprek met de gemeenteraad in december 2017, daags nadat het definitieve besluit over de uitkomst van het proces was gevallen. In dit gesprek reflecteerden de aanwezige raadsleden op de afgelopen periode en werd er ook naar de toekomst gekeken.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 begint met een reconstructie van het proces tussen medio 2012 en december 2017. In hoofdstuk 3 staat de rol van de raad centraal en in het vierde hoofdstuk de betrokken sportverenigingen. Elk hoofdstuk beantwoordt een of meerdere onderzoeksvragen, die in de laatste paragraaf per hoofdstuk ter afsluiting aan bod komen. In de bijlagen zijn de lijst met geïnterviewde personen en de geraadpleegde bronnen opgenomen.

HOOFDSTUK

De bezuiniging en het gevolgde tijdspad

2. De bezuiniging en het gevolgde tijdspad

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat een reconstructie van de belangrijkste gebeurtenissen en beslismomenten in het traject van de bezuinigingen op de sportverenigingen. Het beslaat de periode van 8 november 2012 toen de raad het besluit nam voor deze bezuinigingen tot en met november 2017 toen het dossier gesloten werd. Voorafgaande aan de reconstructie van het tijdspad beschrijven we kort de inhoud en reikwijdte van de oorspronkelijke bezuiniging zoals geformuleerd in november 2012.

Deze reconstructie in dit hoofdstuk is voorzien van minimale duiding. Wel De analyse, duiding, conclusies en leerpunten komen in de hoofdstukken 3 tot en met 6 aan de orde.

2.2 De voorgenomen bezuinigingen van november 2012

De voorgestelde bezuinigingen betreffen zes sportverenigingen die een onderhoudssubsidie krijgen van de gemeente, namelijk:

1. KDO
2. Legmeervogels
3. Qui Vive Hockey
4. UWTC
5. HSV Thamen
6. AKU

De bezuinigingen bestaan uit drie elementen:

1. Beëindigen jeugdsportsubsidie
2. Korten onderhoudsbijdrage aan de verenigingen
3. Het doorbelasten van een derde van de kapitaallasten bij nieuwe investeringen

Op het moment dat het besluit werd genomen was bij zowel de verenigingen als de gemeenteraad nog onduidelijk hoe het derde punt – het doorbelasten van de kapitaallasten – concreet ingevuld moest gaan worden.

2.3 Chronologisch tijdspad 2012-2017

Bezuinigingsvoorstel wordt aangenomen: november 2012

De gemeenteraad van Uithoorn gaat op 8 november 2012 akkoord met een pakket aan bezuinigingen op sportverenigingen. In deze betreffende raadsvergadering is tevens een amendement aangenomen waarin wordt gesteld dat de raad van mening is dat de hierboven genoemde 'opeenstapeling' van bezuinigingen een te forse aanslag doet op de financiële bedrijfsvoering van de verenigingen. Hierdoor moet er nader overleg plaatsvinden tussen de verenigingen en het college over de verdere invulling van deze bezuinigingen.

Werkgroepen met sportverenigingen samengesteld: december 2012-januari 2013

Naar aanleiding van het raadsamendement van 8 november 2012 zijn twee werkgroepen geformeerd om op zoek te gaan naar alternatieve bezuinigingsopties. Er was een externe werkgroep met daarin de zes betrokken sportverenigingen KDO, Legmeervogels, AKU, Qui Vive Hockey, Thamen en UWTC en enkele gemeenteambtenaren. De gemeentelijke afdeling Leven was de trekker van deze werkgroepen. Er was daarnaast een interne werkgroep die uitsluitend uit ambtenaren bestond, onder meer actief op de gebieden sport, financiën, juridische zaken en beheer openbare ruimte. In een later stadium zijn ook fiscalisten betrokken.

Werkgroep stelt alternatieve maatregelen op: februari-september 2013

In deze periode is de externe werkgroep acht keer bij elkaar geweest. Er is een longlist met mogelijke maatregelen opgesteld, die is teruggebracht tot een shortlist. Deze maatregelen zijn uitgewerkt om de financiële impact ervan te bepalen. Het resultaat was een lijst van maatregelen die daadwerkelijk geschikt waren als bezuiniging. Deze maatregelen zijn in een memo aangeboden aan de portefeuillehouder.

Maatregelen worden uitgewerkt: oktober 2013-januari 2014

Het college neemt kennis van de memo met bezuinigingsmaatregelen en besluit dat deze alternatieven worden uitgewerkt en ingebracht voor besluitvorming. Het gaat hierbij om het actualiseren van de investeringsplanning, de kapitaallastbegroting en het beheermodel. Om deze maatregelen nader in te vullen en 'het proces te versnellen' zijn twee opdrachten voor externe bureaus uitgeschreven. BMC ging zich bezighouden met de invulling van het beheermodel (zie kader) en ASC Sports & Water met de onderhouds- en investeringsplanning.

Onderzoeksbureaus schrijven rapportages: februari-mei 2014

De beide ingehuurde bureaus ASC en BMC stellen ieder hun eigen adviesrapport op. Het rapport van BMC bevat het advies aan de gemeente en de sportverenigingen om zich te verenigen in een centrale beheersstichting. Een dergelijke stichting bestaat uit vrijwillige bestuurders die worden geworven onder de in de stichting ondergebrachte verenigingen. Als een belangrijk voordeel van een beheersstichting wordt genoemd dat alle verenigingen profiteren van het btw-voordeel op basis van het sportbesluit (zie kader op volgende pagina). Dit model geldt als het voorkeursmodel. Als alternatief voor het voorkeursmodel geldt de mogelijkheid dat de gemeente het beheer van de sportparken gaat verzorgen (back-upmodel). ASC heeft een onderhouds- en investeringsplan opgeleverd, mede op basis van een inventarisatie van de velden en accommodaties per vereniging. De verenigingen konden advies uitbrengen en hebben specifieke eisen en randvoorwaarden meegegeven. In maart 2014 zijn er gemeenteraadsverkiezingen en komt er een andere portefeuillehouder op dit dossier.

Invoer centrale beheersstichting lukt niet: juni-september 2014

De verenigingen KDO en Legmeervogels hebben een eigen beheersstichting en voelen er weinig voor om deze op te geven en op te gaan in de centrale beheersstichting. Ook andere verenigingen die moeite hebben om vrijwilligers en bestuursleden te vinden, hebben hun bedenkingen bij dit model, waarbij er ook een overkoepelend stichtingsbestuur moet worden geformeerd. In deze periode werd ook bekend dat in het belastingplan voor 2015 het Sportbesluit zou worden geschrapt. Hierdoor komt de bezuinigingstaakstelling onder

Beheermodellen

In de rapportage van BMC worden vijf beheermodellen onderscheiden.

1. Decentraal gemeentelijk beheer

De gemeente is zelf verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en exploitatie van sportparken. De uitvoering wordt verzorgd door gemeentelijke diensten of uitbesteed. Verantwoordelijkheid, budgetten en opdrachtgeverschap zijn verdeeld over meerdere gemeentelijke afdelingen.

2. Intern verzelfstandigd gemeentelijk beheer

Gemeente heeft dezelfde rol als in het voorgaande model, alleen is er sprake van centrale aansturing vanuit een organisatieonderdeel.

3. Centrale beheersstichting

Een centrale beheersstichting met een vrijwillig karakter is verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en exploitatie. De gemeente is eigenaar van de sportparken.

4. Gemeentelijk sportbedrijf

Professionele externe invulling van de beheerorganisatie, waarbij de gemeente zeggenschap en invloed heeft. Vaak gaat het om een externe verzelfstandige gemeentelijke dienst.

5. Commerciële privatisering

Beheer, onderhoud en exploitatie worden uitbesteed aan een zelfstandige, private marktpartij. Invloed van gemeente en sportverenigingen wordt geregeld in een overeenkomst, vaak voor lange termijn (5 tot 10 jaar).

druk te staan. Daarom zijn de documenten voor bestuurlijke besluitvorming aangepast en is besloten om het dossier tot januari 2015 op te schorten.

Mogelijk gevoed door de ontwikkelingen rondom het Sportbesluit werd steeds duidelijker dat de verenigingen sterke twijfels hadden over de centrale beheersstichting. Zo ontstond de indruk dat de twee verenigingen met een eigen beheersstichting de ontwikkelingen hebben gebruikt om het proces te vertragen. De betrokken verenigingen zeggen op hun beurt dat de gemeente veel te lang heeft vastgehouden aan het BMC-advies om een centrale beheersstichting op te zetten, terwijl men vanaf het begin al wist dat deze variant op weerstand zou stuiten bij de verenigingen en ook dat de bezuinigingstaakstelling er niet door gehaald zou gaan worden.

Naast de weerstand bij de twee verenigingen met een eigen stichting, bestond er ook de vrees dat een stichtingsbestuur een te groot beroep zou doen op het vrijwilligerspotentieel van de verenigingen. Voor de verenigingen is het al moeilijk genoeg om bestuurders en vrijwilligers te vinden voor taken binnen de eigen vereniging. Mogelijk speelde ook de verwachting een rol dat het gemeentemodel (het back-upmodel) automatisch in werking zou treden als de verenigingen geen overeenkomst zouden bereiken over de centrale beheersstichting. Tenslotte bestond de verwachting dat de instelling en samenstelling van een centraal stichtingsbestuur gemakkelijk zou kunnen leiden tot onenigheid tussen de verenigingen. Een van de verenigingen heeft nog wel een poging gedaan om een overkoepelend stichtingsbestuur te formeren, maar de andere vijf waren hier op tegen. Al met al was er weinig animo om een beheersstichting op te zetten. Dit leidde uiteindelijk tot een brief aan het college in september 2015 waarin de verenigingen lieten weten te kiezen voor het gemeentemodel.

Sportbesluit kan toch worden toegepast, maar verenigingen houden bedenkingen: januari-april 2015

De wetgeving op basis van het Sportbesluit blijft toch in stand. De bestuurlijke documenten zijn hierop aangepast en ook de wensen van de verenigingen zijn meegenomen. In een commissievergadering in februari hebben de verenigingen ingesproken en aangegeven nog bedenkingen te hebben bij de stukken en de plannen. Verder staan er nog vragen open over financiële en fiscale zaken. Deze vragen zijn in een bijeenkomst met de raad en de verenigingen aan bod gekomen. Daarna zijn de vragen door ambtenaren beantwoord.

Naar aanleiding hiervan is een nieuw raadsvoorstel opgesteld en besproken op 9 april 2015. In deze vergadering heeft de gemeenteraad besloten om het college mee te geven de besparingen te zoeken binnen investeringen in sportvelden en de inzet op het Sportbesluit. Hierbij werd als eis gesteld dat er

Sportbesluit

Het sportbesluit komt voort uit Europese wetgeving. Het houdt in dat een deel van de exploitatie in de btw-sfeer mag worden getrokken. Hiermee kunnen sportverenigingen 21% van de kosten aftrekken en hoeven over de baten slechts 6% af te dragen. Deze regeling kan gunstig uitpakken voor sportverenigingen. Een voorwaarde hierbij is wel dat de individuele verenigingen opgaan in een beheersstichting. In 2015 kwam er Europese jurisprudentie dat deze situatie niet (meer) mag. Daardoor zou een van de Uithoornse bezuinigingsdoelstellingen niet meer haalbaar zijn. De gemeente Uithoorn heeft dit gecheckt bij een aantal fiscalisten. De algemene strekking was dat het zo'n vaart niet zou lopen met de afbouw van deze wetgeving. Om het zekere voor het onzekere te nemen en een eventueel nadelig besluit voor te zijn, was het wel zaak het tempo erin te houden bij het invoeren van een centrale beheersstichting. Zo was het advies. Als de wet dan in de toekomst zou worden aangepast zou de gemeente Uithoorn automatisch aanspraak kunnen maken op een overgangsregeling. De verwachting was dat deze overgangsregeling 'zacht' zou zijn, zodat men nog jaren gebruik zou kunnen maken van de baten van de regeling.

wel consensus moet zijn onder de verenigingen. Daarna kan het definitieve bezuinigingsvoorstel voor akkoord naar de gemeenteraad.

Keuze model. Verenigingen kiezen toch gemeentemodel: mei-september 2015

Er zijn twee beheermodellen uitgewerkt: het verenigingsmodel en het gemeentemodel. Voorwaarde voor het verenigingsmodel is dat alle verenigingen hiervoor moeten kiezen. Als dit niet lukt, treedt automatisch het gemeentemodel in werking. De verenigingen waren in deze situatie aan zet, want de gemeente had geen specifieke voorkeur voor een model¹.

Gemeente werkt gemeentemodel uit: Oktober-december 2015

In deze periode heeft de gemeente gewerkt aan de nadere uitwerking van het gemeentemodel. Op 3 december 2015 heeft het college een voortgangsbesluit genomen, zodat er ambtelijk kan worden doorgewerkt aan het realiseren van het gemeentemodel en de gekoppelde bezuiniging. De uitwerking wordt ingebracht voor definitieve besluitvorming door de raad. Het was op dat moment de bedoeling dat daarna het model werd geïmplementeerd en de gekoppelde bezuiniging kon worden ingeboekt.

Nadat de keuze van de verenigingen voor het gemeentemodel duidelijk was, hebben er sessies met de verenigingen plaatsgevonden en zijn er gebruikersovereenkomsten opgesteld. Deze zijn besproken met de sportverenigingen. In het eindresultaat waren twee verenigingen het meest bepalend. Een onderdeel van de overeenkomst was zelfredzaamheid: er is gesproken over welke beheer- en onderhoudstaken door de verenigingen konden worden gedaan, welke door een professionele organisatie en er waren taken waarbij de keuze openstond: of de verenigingen of een professionele organisatie. Het resultaat van deze gesprekken waren lijsten met taken die de verenigingen wel en taken die zij niet gingen uitvoeren. In deze fase vertrok de toenmalige gemeentelijke trekker van dit proces.

Extra kosten sportparkbeheer komen boven water: januari-augustus 2016

In deze periode is een extern projectleider aangesteld om het gemeentelijk beheermodel in te voeren. Doel is dat het gemeentelijke beheermodel vanaf 1 januari 2017 operationeel is. In deze periode constateert deze adviseur dat bepaalde kosten voor beheer en onderhoud van sportparken tot dan toe onderbelicht zijn gebleven. In een bericht aan de raad van 30 augustus wordt de gemeenteraad hierover door het college geïnformeerd.

In het bericht staat dat de haalbaarheid van de invoering van het gemeentemodel nadelig wordt beïnvloed door het volgende:

- de kosten voor de algemene sportparkinrichting zoals verlichting, verharding, hekwerken zijn niet inzichtelijk
- in het gemeentemodel is uitvoeringsorganisatie Duoplus de beoogde uitvoerder van het onderhoud aan de sportparken. Zij rekenen hier – in tegenstelling tot vrijwilligers – kosten voor. Door een gebrek aan inzicht in voorzieningen, termijnen en kosten kan de coördinatievergoeding voor Duoplus (nog) niet worden bepaald
- inmiddels was door actualisatie van het ASC-rapport duidelijk het ging om hogere kosten voor velden/banen met toebehoren

Vervolgens is tussen raad en college afgesproken een meerjarenplan op te stellen met daarin een kosteninventarisatie, een verdeling van de sportparkvoorzieningen, en een raming van de instandhoudingskosten. Onderdeel hiervan is een nadere invulling van de coördinatievergoeding van Duoplus en de onderhoudstaken die de verenigingen zelf kunnen blijven doen. Het plan zou inzicht

¹ Bericht aan de Raad, 1 december 2015, blz. 3.

moeten geven welke kosten gepaard gaan met het handhaven van de huidige situatie en de invoering van het gemeentemodel. De verwachting wordt uitgesproken dat het meerjarenplan in februari 2017 zou worden opgeleverd.

Op basis van dit plan kan bepaald worden wat de financiële consequenties zijn van respectievelijk voortzetting van de huidige situatie, uitvoering van de bezuinigingstaakstelling en het beheermodel. Vervolgens zou de besluitvorming over de invoering van het beheermodel begin tweede kwartaal 2017 kunnen plaatsvinden.

In deze periode vertrekken zowel het verantwoordelijk afdelingshoofd en de gemeentelijke medewerker die het participatietraject tot dan toe trok bij de gemeente Uithoorn.

Implementatie gemeentemodel: januari – augustus 2016

Voor de implementatie van het gemeentemodel werd in opdracht van de gemeente Uithoorn een extern adviseur aangetrokken, met ervaring op dit terrein. Er was een duidelijke projectomschrijving omhanden, die gericht was op het uitvoering geven aan het voorbereidende werk dat al was verricht.

In deze fase werd de observatie gedaan dat het stuk over de buitensportbeheertaken volgens een geïnterviewde een 'beperkte' reikwijdte had. Het BMC-onderzoek ging alleen over de onderhoudsbijdrage van de gemeente aan de verenigingen en de kosten voor toekomstige vervangingsinvesteringen waar de gemeente rekening mee hield. Uit de rapportage van bureau ASC kwam grofweg dat een besparing mogelijk is door de onderhoudsbijdrage aan de verenigingen te verhogen, waardoor de afschrijftermijnen voor vervangingsinvesteringen verlengd konden worden. Op het moment dat de externe betrokkene in beeld kwam was deze rapportage twee jaar oud en lag er een voorstel (van ASC) om deze rapportage te actualiseren. Ook deze actualisatie had betrekking op een facet van het buitensportbeheer, namelijk de primaire sportvoorzieningen. De kosten voor zaken als de sporttechnische laag, tegelpadden, bossen, hekken, parkeerterrein, verlichting en de riolering zaten hier niet bij inbegrepen.

Dit feit werd geconstateerd, gerapporteerd aan het college en door hen voorgelegd aan de gemeenteraad. De raad heeft ervoor gekozen om deze constatering voor kennisgeving aan te nemen. Daarbij heeft de raad wel aangegeven dat het om twee trajecten gaat: (1) de bezuinigingen die betrekking hebben op de sportvelden en (2) het beheer en onderhoud van de sportparken, waarover afspraken met de verenigingen gemaakt moeten worden, los van de bezuinigingen.

Parallel aan dit proces was de ontwikkeling van de samenwerking in uitvoeringsorganisatie Duoplus gaande. Omdat de opdracht voor de adviseur bevatte dat de onderhoudstaken weer bij de gemeente kwamen te liggen, lag het voor de hand om Duoplus aangehaakt te houden in dit proces. Zij kregen daarom een plek in de gemeentelijke projectgroep die meekeek met de actualisatie van de rapportage van ASC. Vanwege het aanhaken van Duoplus kwam een tweede kostenaspect ter tafel waar geen rekening mee was gehouden: de coördinatiekosten. Deze kosten zaten niet in het oorspronkelijke bezuinigingspakket, omdat verenigingen werken met vrijwilligers. Voor Duoplus geldt dit uiteraard niet. Daarnaast heeft een uitvoeringsorganisatie als Duoplus te maken met kosten die vrijwilligers doorgaans niet maken, zoals de voorbereiding van aanbestedingen, dossiervorming, directievoering en toezicht. Al deze kosten vallen onder coördinatiekosten. In de uiteindelijke, geactualiseerde rapportage van ASC is er rekening gehouden met deze kosten. Volgens betrokkenen ging Duoplus uit van een 'relatief lage en gunstige' coördinatievergoeding. Desondanks kwam de oorspronkelijke bezuinigingstaakstelling door deze twee onvoorziene kosten onder druk te staan.

Het college is gedurende het proces op de hoogte gehouden. Er is gekeken naar alternatieven, zoals de coördinatiekosten bij de verenigingen te houden. Er heeft nog een gesprek met BMC plaatsgevonden

waarin is gevraagd waarom er geen rekening is gehouden met deze kosten. In de rapportage staat wel dat er rekening moet worden gehouden met ambtelijke inzet, maar daar was geen kostenraming bij opgenomen. Een andere betrokkene geeft aan dat dit is gedaan omdat er op het moment van het schrijven van de rapportage geen sprake was/leek te zijn van ambtelijke inzet.

Het tweede probleem was dus dat de verenigingen door de keuze van het gemeentemodel – waarbij Duoplus in opdracht van de gemeente het onderhoud gaat uitvoeren – geen aanspraak meer konden maken op btw-voordeel. Er werd nog gekeken naar een oplossingsrichting waarbij de overige vier verenigingen zonder stichting, ook zouden opgaan in een stichting. Deze oplossing werd – mede door tegenstrijdige fiscale adviezen – als ‘niet ideaal’ gezien. Een andere oplossingsrichting was om op sportparkniveau een samenwerkingsverband aan te gaan.

Op dat moment hield de opdracht voor de betrokken extern adviseur op. Duoplus ging daarna van start om de onvoorziene onderhouds- en vervangingskosten van de algemene sportparkinrichting inzichtelijk te maken.

Parallel aan dit proces heeft de gemeenteraad de verenigingen aan het werk gezet om met een alternatief te komen. Meerdere betrokkenen gaven aan niet veel van deze stap te verwachten en deze heeft uiteindelijk ook niets opgeleverd. In de tussentijd is nog wel geconstateerd dat er op dat moment geen helder zicht was op de bezuinigingstaakstelling. Begin december 2017 is er een memo verschenen voor raad en college, waarin de taakstelling werd verhelderd.

Verenigingen krijgen weer initiatief: september-december 2016

Op 29 september wordt een motie aangenomen die het college opdracht geeft om het initiatief van de eerder aangenomen bezuinigingen bij de sportverenigingen neer te leggen. Het college dient hierover uiterlijk 1 maart 2017 te rapporteren.

Op 13 september wordt in de commissievergadering van de Commissie Leven de vraag gesteld wat het proces tot dan toe heeft gekost. Tussen november 2012 en medio 2016 is in het kader van de uitvoering van de bezuinigingsmaatregelen circa 70.000 euro aan externe inhuur uitgegeven, onder meer aan de inzet van de twee bureaus. Ambtelijke uren zijn hierbij niet meegenomen.

25 oktober: het college legt per brief het initiatief voor de bezuinigingen bij de sportverenigingen, met de vraag om hier uiterlijk op 7 februari 2017 over te rapporteren.

In deze periode is een nieuwe beleidsmedewerker Sport begonnen, die kennis heeft gemaakt met de verenigingen.

Geen reactie verenigingen. Aangepast rapport ASC: januari-maart 2017

Op 31 januari stuurt het college een bericht aan de raad waarin wordt aangegeven dat de deadline van 1 maart (wanneer het college aan de raad moet rapporteren) nadert en er tot dusverre geen voorstellen van de sportverenigingen zijn gekomen.

Bureau ASC heeft in opdracht van de gemeente een geactualiseerd onderhouds- en investeringsplan uitgebracht. Dit rapport is voorgelegd aan de betrokken sportverenigingen. Twee van de zes verenigingen hebben hier nog niet op gereageerd, waardoor het rapport volgens de collegebrief niet definitief kan worden gemaakt. Het rapport biedt volgens de brief ‘enkele bezuinigingskansen’. Het is nu aan de verenigingen wat men hier mee wil.

Verder wordt in het bericht van het college aangegeven dat het meerjarenplan uit 2012 is aangepast naar de huidige situatie, op basis van gedane onderhoudswerkzaamheden en investeringen in de periode na 2012. Deze update legt bloot dat er – naast onderhoudskosten – veel variabelen zijn die van invloed zijn op de kosten, zoals afschrijvingen, uitbreidingswensen, bespeelbaarheid en duurzaamheidswensen (waaronder de plaatsing van ledverlichting).

Gesprek met verenigingen. Taakstelling blijft. Verenigingen krijgen andermaal de ruimte om mee te praten: april-november 2017

Op 4 april vindt een bijeenkomst plaats tussen de gemeenteraad en de sportverenigingen. Uit deze bijeenkomst blijkt dat er nog vragen leven bij zowel de raad als de verenigingen. Deze gaan gebundeld naar het college. De nadere behandeling van de antwoorden vond plaats in de commissie Leven voor de zomer van 2017, in verband met eventuele contributieverhoging bij de verenigingen. In een bericht aan de raad van 9 mei 2017 zijn deze vragen beantwoord. Op 15 juni is deze beantwoording in een commissievergadering besproken. Tijdens deze vergadering is geconcludeerd dat de bezuinigingsopdracht aan de sportverenigingen blijft. Afgesproken werd dat het college in gesprek gaat met de verenigingen over de consequenties van de bezuinigingen en dat de verenigingen de gelegenheid krijgen om aan te geven wat zij tot op dat moment hebben kunnen besparen, welke inkomsten er worden verwacht en hoe de sportverenigingen denken meer inkomsten te kunnen genereren.

In de periode tussen juni en begin november hebben deze gesprekken tussen de gemeente en de verenigingen plaatsgevonden. Uit deze gesprekken bleek dat wederzijds veel onduidelijkheden zijn over de huurcontracten voor de sportparken.²

Volgens een van de sportverenigingen was de taakstelling bij meerdere partijen niet duidelijk. In het raadsbericht van 7 november 2017 wordt de oorspronkelijke taakstelling uit 2012 van een bezuiniging van 33 procent op de kapitaallasten (een van de drie oorspronkelijke bezuinigingsvoorstellen) inzichtelijk gemaakt. De al ingeboekte bezuiniging op de jeugdsportsubsidie (een van de oorspronkelijke drie bezuinigingen is hier niet in meegenomen. Afhankelijk van de periode waarover de meerjareninvesteringen zijn gebaseerd varieert de taakstelling tussen de 973.000 euro (afschrijvingsperiode tot en met 2026) of ruim 4 miljoen euro (periode tot en met 2050). De bijdrage per vereniging varieert tussen een paar duizend euro per jaar tot 37.000 euro.

² Bericht aan de raad, 7 november 2017, blz. 1.

Helpt te bezuinigen bedrag gerealiseerd. Restant bezuinigingstaakstelling kan worden kwijtgescholden: november 2017-heden

Op 7 november verschijnt een raadsbericht dat een samenvatting biedt van de uitkomsten van de gesprekken tussen de raad en het college. Uit deze notitie blijkt dat het overgrote deel van de bezuinigingsopgave kan worden bereikt door de onderhoudsbijdrage aan de verenigingen te verhogen, waardoor de afschrijvingsduur van de diverse voorzieningen (verlichting, velden, riolering) kan worden verlengd. Een bedrag van ruim 80.000 euro blijft staan. Het college stelt de raad voor om dit bedrag niet door te belasten aan de sportverenigingen, en dit bedrag 'kwijt te schelden'. De raad stemt hiermee in. Het proces komt hiermee feitelijk tot een einde.

Wat nog moet gebeuren het opstellen van huurcontracten/gebruikersovereenkomsten met de verenigingen. In de meeste gevallen loopt de huidige overeenkomst begin 2019 af. Verder is afgesproken dat de verenigingen het onderhoud aan velden en voorzieningen zelf ter hand nemen. Uitvoeringsorganisatie Duoplus gaat vanaf 2019 het onderhoud aan zaken als duikers, sloten en riolering verzorgen. Hiertoe moet nog een overeenkomst worden opgesteld. Voor 2018 gaat dit niet meer lukken, omdat de gemeentelijke begroting over dit jaar al is vastgesteld.

Duoplus heeft inzichtelijk gemaakt welke kosten zij in rekening gaan brengen voor de uitvoer van het onderhoud. Deze situatie gaat – zoals eerder beschreven – vanaf 2019 in, omdat dit inzicht te laat kwam om nog mee te nemen in de begroting over 2018. Tegelijkertijd heeft de gemeente nu inzichtelijk welke kosten er allemaal van toepassing zijn op het brede aspect van onderhoud en beheer van sportparken.

2.4 Samenvatting en belangrijkste bevindingen

In deze paragraaf vatten we de bevindingen uit dit hoofdstuk samen aan de hand van de onderzoeksvragen 1 t/m 6.

1. Welke bezuinigingen op het gebied van het onderhoud van sportvelden en de sportstimuleringsubsidies zijn (oorspronkelijk) geformuleerd?

In november 2012 heeft de gemeenteraad van Uithoorn besloten tot bezuinigingen op het onderhoud van sportaccommodaties en de sportstimuleringsubsidies. Deze hielden in dat de jeugdsportsubsidie zou worden beëindigd, de gemeentelijke onderhoudsbijdrage aan de gemeente zou worden bekort en een derde van de gemeentelijke kapitaallasten voor investeringen in de sportvelden zou worden doorbelast aan de verenigingen.

2. Hoe is dit bezuinigingspakket tot stand gekomen en hoe was daarin het samenspel tussen de raad, het college en de externe omgeving?

Het oorspronkelijke bezuinigingspakket is ambtelijk tot stand gekomen, voorgelegd aan en geaccordeerd door het college en daarna ter goedkeuring ingebracht in de raad. De sportverenigingen die met de bezuinigingen te maken zouden krijgen, zijn in deze fase niet geïnformeerd. Deze verenigingen zijn eind 2012 per brief door de portefeuillehouder op de hoogte gesteld van het voorgenomen besluit. De raad heeft in november 2012 met het bezuinigingspakket ingestemd. De bezuinigingen op de sportverenigingen waren onderdeel van een breder bezuinigingspakket, waar onder meer ook de bibliotheek, het leerlingenvervoer en de scholen in Uithoorn mee te maken kregen.

De oorspronkelijke bezuinigingsplannen zijn op verschillende momenten en om uiteenlopende redenen gewijzigd, aangepast en/of deels weer ingetrokken. De voorgestelde beëindiging van de jeugdsportsubsidie is vrijwel meteen geëffectueerd.

3. Was er voldoende kennis zodat een goede afweging kon worden gemaakt van de effecten? (c.q. in welke mate was er voldoende inzicht in de opbrengsten, consequenties en risico's?)

Op dit moment (met de kennis van nu) moet worden geconstateerd dat deze kennis er bij aanvang van de operatie onvoldoende was. In eerste instantie leek dit wel het geval. De keuze voor inzet op btw-voordeel via het Sportbesluit die gaandeweg werd gemaakt leek logisch, maar achteraf blijkt dat het draagvlak onder de verenigingen is overschat. Vervolgens leek deze constructie niet langer toegestaan, waarna de twee extra kostenposten op tafel kwamen. In het geval van de kosten van Duoplus is het niet verwonderlijk dat het inzicht in deze kosten er niet was, omdat de gemeente er lange tijd vanuit ging dat er geen of een beperkte rol voor hen was weggelegd.

De vraag blijft in hoeverre de aanvullende kosten van buitensportbeheer wel inzichtelijk hadden kunnen en moeten zijn. Feit is dat deze inzichten er op het moment dat deze kosten inzichtelijk werden, er niet waren.

4/5. Welke aanpassingen zijn er gaandeweg gemaakt ten aanzien van de doelstelling (beoogde opbrengst) en uitvoeringsproces? Wat waren de achtergronden van deze aanpassingen en op welke wijze zijn deze tot stand gekomen?

Voor het doorbelasten van de kapitaallasten werd – mede naar aanleiding van de adviesrapportage van BMC – ingezet op doorvoering van het Sportbesluit: de opzet van een centrale beheersstichting met een verenigingsoverstijgend stichtingsbestuur, zodat alle verenigingen aanspraak konden maken op het btw-voordeel zoals het Sportbesluit dat bood. Twee van de verenigingen hadden al een eigen stichting en stonden niet te springen om op te gaan in een bredere beheersstichting. In 2015 had het er een aantal maanden alle schijn van dat de constructie volgens het sportbesluit zou worden verboden. Over de te volgen strategie in dit dossier verschilden de betrokkenen vervolgens van mening: wel doorgaan volgens het sportbesluit en dan aanspraak maken op een eventuele overgangsregeling, of op een andere wijze samenwerken (op sportparkniveau). Uiteindelijk maakten de verenigingen echter de keuze voor het gemeentemodel.

Mede daarom hebben de verenigingen uiteindelijk gekozen voor het gemeentemodel, het back-upmodel uit het BMC-advies. Deze keuze hield weer in dat er sprake was van een deprivatisering.

In dit model wordt de gemeente eindverantwoordelijk voor het onderhoud, en kan er voor kiezen om een deel door de verenigingen te laten uitvoeren, een deel zelf of dit uit te besteden aan een externe organisatie. Voor de uitwerking van het gemeentemodel is begin 2016 een extern adviseur aangetrokken die gaandeweg het traject constateerde dat de bezuinigingstaakstelling en de rapportages van ASC en BMC uitsluitend betrekking hadden op de onderhoudsbijdrage van de gemeente en de kosten voor vervangingsinvesteringen. Kosten voor diverse andere facetten van buitensportbeheer van sportparken (waaronder sporttechnische onderlaag, riolering, duikers) werden hier niet in meegenomen. Hetzelfde gold voor de kosten van Duoplus, de beoogde partij om het onderhoud te gaan uitvoeren. Duoplus rekent hier kosten voor, terwijl dit niet voor vrijwilligers geldt. De bezuiniging op de onderhoudsbijdrage kon niet worden ingeboekt omdat er sprake was van langjarige onderhoudscontracten die niet tussentijds konden worden aangepast. Deze constatering zorgde ervoor dat de kosten en de verwachte opbrengsten van de bezuiniging opnieuw moesten worden berekend en bepaald. In de tussentijd is nog een aantal keer aan de verenigingen gevraagd om met voorstellen te komen. Uiteindelijk is op basis van een geactualiseerd overzicht van de kosten besloten om de onderhoudsbijdrage aan de verenigingen te verhogen, zodat de afschrijvingstermijn voor vervangingsinvesteringen kon worden verlengd. Daardoor kan er later worden geïnvesteerd in vervanging of grootschalig onderhoud. Hierdoor werd het grootste deel van de te realiseren taakstelling gerealiseerd. Het resterende bedrag is in november 2017 'kwijtgescholden'.

De wijzigingen die in de loop van de tijd zijn doorgevoerd hadden verschillende achtergronden. Deze worden hieronder toegelicht.

- *Voortschrijdend inzicht*

Gaandeweg werd duidelijk dat de oorspronkelijke plannen niet zonder aanpassingen uitvoerbaar waren. In de oorspronkelijke bezuinigingsplannen is een aantal cruciale zaken over het hoofd gezien. Zo was er een oplossing bedacht voor het reduceren van onderhoudskosten door middel van een beheerstichting die btw-voordelen zou kunnen opleveren. Deze constructie bleek in de praktijk echter niet mogelijk omdat twee verenigingen al een eigen beheerstichting hadden, andere verenigingen geen trek hadden in een samenwerking op dit gebied en bovendien de regeling waarop dit was gebaseerd (sportbesluit) dreigde te verdwijnen. Daarnaast was in de plannen onvoldoende rekening gehouden met de onderhoudskosten die Duoplus in rekening zou brengen.

Verder bleek dat de oorspronkelijke bezuinigingstaakstelling een te beperkte focus had op enkele aspecten van het buitensportbeheer van sportparken. Na verloop van tijd met veel discussie heeft het uiteindelijk geleid tot een vergroot inzicht in de 'werkelijke' kosten van buitensportbeheer die tot dat moment verspreid waren over de gemeentelijke begroting. Toen alle bedragen inzichtelijk waren gemaakt kon een groot deel van de oorspronkelijke taakstelling worden gerealiseerd.

- *Te zware last voor de verenigingen*

Een tweede belangrijke reden waarom de oorspronkelijke plannen niet in de beoogde vorm zijn uitgevoerd heeft te maken met het groeiende besef dat er een erg zware last zou terecht komen bij de verenigingen. Zij gaven aan in reactie op de bezuinigingen geen andere mogelijkheid te zien dan de contributie te verhogen. Dit is voor zowel verenigingen als gemeentebestuur geen wenselijk perspectief.

- *Wegvallende noodzaak*

Een laatste reden waarom de bezuinigingen niet zijn uitgevoerd zoals oorspronkelijk gedacht, had te maken met de veranderende financiële context van de gemeente Uithoorn. Doordat de bezuinigingsoperatie zo lang duurde nam de noodzaak tot bezuinigingen af. Op de begroting van 2017 was inmiddels sprake van een overschot. Hierdoor kon het restant van de niet gerealiseerde bezuiniging worden opgevangen en hoefde niet opgebracht te worden door de verenigingen.

6. Wat is de actuele stand van zaken rond de bezuinigingstaakstelling? Zijn er bezuinigingen uit het pakket daadwerkelijk gerealiseerd? Zo ja, welke?

Het gehele proces van uitwerken en effectueren van de bezuinigen heeft op de kop af vijf jaar in beslag genomen. In deze periode is er met enige regelmaat en bij tijden intensief overleg geweest tussen college en raad, college en sportverenigingen en ook tussen college en raad. Dit heeft geleid tot tal van aanpassingen zowel in omvang van het te bezuinigen bedrag als de wijze waarop deze diende te worden gerealiseerd. Het uiteindelijke resultaat is dat een deel van de oorspronkelijke taakstelling is gerealiseerd en een ander deel is 'kwijtescholden'. Het restant van het te bezuinigen bedrag is namelijk niet voor rekening van de verenigingen gekomen. Hiermee is het proces in principe ten einde. De beëindiging van de jeugdsportsubsidie is gerealiseerd. De andere twee bezuinigingsdoelstellingen in letterlijke zin niet. De bezuiniging is gerealiseerd door de onderhoudsbijdrage juist te verhogen, waardoor de afschrijvingstermijnen op bepaalde objecten konden worden verlengd. In 2018 en 2019 moeten er nieuwe huur- of gebruikersovereenkomsten met vrijwel alle verenigingen worden opgesteld en moet de gemeente in overleg met Duoplus haar vergoeding voor de werkzaamheden gaan vaststellen. Een deel van het onderhoud blijven de verenigingen zelf doen.

HOOFDSTUK

Rol van de raad

3. Rol van de raad

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de rol van de gemeenteraad centraal (onderzoeksvraag 7). Het hoofdstuk bestaat uit een terugblik op het proces (paragraaf 3.2), de invulling van kaderstellende rol van de raad (3.3) en informatievoorziening aan de raad (3.4). In paragraaf 3.5 wordt de bijbehorende onderzoeksvraag 'in hoeverre en op welke wijze is de raad (hierbij) geïnformeerd en betrokken?' beantwoord.

3.2 Terugblik op het proces

De oorspronkelijke bezuinigingstaakstelling bestond uit drie delen. Twee ervan zijn volgens betrokken raadsleden goed zijn verlopen: het stopzetten van de jeugdsportsubsidie en het korten op de investeringsbijdragen door de gemeente. De problemen deden zich voor rond de voorgenomen bezuiniging op de onderhoudsbijdrage. Zowel inhoudelijk als procesmatig is dit onderdeel van de bezuiniging niet verlopen op de manier die de raad bij aanvang voor ogen had. Betrokken raadsfracties geven unaniem aan dat dit proces te lang heeft geduurd. Hiervoor zijn tal van verklaringen aangedragen. De belangrijkste zijn hieronder beschreven.

- Een eerste verklaring is dat gedurende het proces zowel verenigingen als de raad zelf er achter kwamen dat de bezuinigingstaakstelling niet helder was en op onderdelen ook niet uitvoerbaar. Bepaalde aannames bleken niet te kloppen en nieuwe aannames werden niet altijd getoetst. Zo bleek het niet haalbaar om deze kosten te verlagen door in te zetten op de btw-constructie en was het niet mogelijk langjarige onderhoudscontracten aan te passen.
- Verder bleef het lang onduidelijk welke bedragen er op welk moment en per vereniging konden worden bezuinigd. Zo was er een algemene bezuinigingstaakstelling geaccordeerd door de raad vanuit de aanname dat deze behaald kon worden door de btw-constructie op basis van het Sportbesluit toe te passen. Toen deze constructie niet haalbaar bleek, werd wel vastgehouden aan de bezuinigingstaakstelling. Volgens meerdere betrokkenen heeft de raad te lang aangenomen dat het te bezuinigen bedrag wel gehaald kon worden, ondanks het feit dat er geen alternatief voor het btw-construct is gekomen. Er is geen goede verdeelsleutel gekomen over wat welke vereniging moest bezuinigen. De verenigingen lieten op een bepaald moment weten dat er wel werd bezuinigd. Deze bezuinigingen werden echter niet geïnd door de gemeente, maar door de verenigingen zelf. Bijvoorbeeld in de vorm van lagere energiekosten. Daarom bleef het verhogen van de contributie als enige alternatief over om de taakstelling alsnog te realiseren.
- Inmiddels is er binnen de raad een breed besef dat de complexiteit van de bezuinigingsmaatregel bij het opleggen ervan onderschat is door de raad. Het gevolg was dat de verenigingen deze complexiteit aangrepen om verduidelijking te vragen, die college en raad vervolgens niet konden geven. Daarom werd de portefeuillehouder steeds met een lastige boodschap op pad gestuurd en moest weer met de verenigingen gaan praten. Dat proces heeft om allerlei redenen te lang geduurd.
- De communicatie met de sportverenigingen is in de loop van het traject zeker niet altijd vlekkeloos verlopen en dat is tot het einde aan toe een bepalende factor geweest. De moeizame communicatie heeft onder meer te maken met de positie van de gesprekspartners bij de verenigingen. Dit zijn doorgaans vrijwilligers en dat vraagt iets anders dan overleg met bijvoorbeeld professionals bij welzijnsorganisaties. Vrijwilligers kunnen nergens toe worden gedwongen en stappen in het ergste geval zelfs op.
- Een andere factor die achteraf gezien in de ogen van de raad de voortgang bemoeilijkte is dat de raad zich ging mengen in de bedrijfsvoering van de sportverenigingen. Achteraf was het wellicht effectiever betere optie geweest als de raad de vereniging een bezuinigingstaakstelling met een

bepaald bedrag had opgelegd en de verenigingen de ruimte geven hiervoor een oplossing te vinden. Dat is bij de bezuinigingen in het sociaal domein wel gebeurd.

- Vanaf het eerste moment was het volgens een raadslid onduidelijk waar de gemeente en waar de verenigingen voor verantwoordelijk waren. Daarbij waren de verenigingen onderling verdeeld. De raad heeft de verenigingen een belangrijke rol gegeven in het proces. In de commissievergadering zijn de verenigingen zeker twee keer opgeroepen om zelf met voorstellen te komen. Daar is uiteindelijk volgens de betrokkenen niet veel uitgekomen. Met name over deze situatie in 2016 wordt door meerdere geïnterviewden getwijfeld in hoeverre dit een zet was die veel zou opleveren. Gedurende het proces lag er vanuit de raad geen duidelijke opdracht voor de portefeuillehouder.
- Tenslotte geven meerdere raadsleden aan dat zij niet hebben vastgehouden aan hun eigenlijke rol, en teveel op de stoel van het dagelijks bestuur zijn gaan zitten. Achteraf had de raad duidelijker moeten aangeven dat de gesprekspartner voor de verenigingen het college is en niet de raad.

3.3 Kaderstellende rol van de raad

De gemeenteraad heeft volgens betrokkenen het college gestimuleerd om in gesprek te gaan met de sportverenigingen. Tegelijkertijd heeft men ook altijd vastgehouden aan de hoogte van de bezuinigingstaakstelling. De vraag is in hoeverre een taakstelling goed is vanwege de duidelijkheid die deze biedt of had er beter moeten worden gekeken naar de mate waarin een taakstelling realiseerbaar is.

Volgens een ambtelijk betrokkene heeft de raad de regie op het participatieproces gelegd. Op zich een goede stap, hoewel er in parallelle bezuinigingstrajecten (bijvoorbeeld het leerlingenvervoer en de bibliotheek) er geen participatietraject heeft plaatsgevonden. Er is echter geen kader geformuleerd over wat het resultaat van dit participatieproces kon of moest zijn. Eveneens is er geen planning aan gekoppeld.

Omdat er een sluitende meerjarenbegroting moest komen heeft de gemeenteraad in eerste instantie gekozen voor het vasthouden aan de taakstelling. Twee van de drie geaccordeerde bezuinigingsmaatregelen leken goed onderbouwd. De derde onderbouwing werd ingehaald door de actualiteit. De grootste fouten zijn volgens geïnterviewden in deze periode daarna (toen duidelijk werd dat de centrale beheersstichting en de inzet op het btw-construct niet haalbaar bleek) gemaakt. Een reden om vast te houden aan de meerjarenbegroting is het feit dat de provincie Noord-Holland als financieel toezichthouder de gemeente heeft laten weten dat een meerjarenbegroting niet gebaseerd kan zijn op niet-harde bezuinigingen. Periodiek kwam dit onderwerp terug. Het college gaf steeds als antwoord dat men er mee bezig was. De raad heeft in de begrotingsjaren van 2013 tot en met 2015 hiernaar gevraagd. Procesmatig gaat het om simpele materie; er is een begroting met daarin een overeengekomen bezuinigingsbedrag. Dit bedrag is dan echter niet flexibel. De fout lag daardoor volgens een raadslid niet bij het vaststellen van de eerste bezuinigingen, maar meer bij het doorschakelen naar wel haalbare alternatieven in de loop van het proces.

In november 2017 heeft de raad de bezuinigingstaakstelling losgelaten. Dit had mede te maken met geconstateerde financiële meevallers op de meerjarenbegroting. Een deel van de taakstelling was gerealiseerd. Er is voor gekozen om het resterende bedrag kwijt te schelden. Een deel van de raadsleden vraagt zich af in hoeverre dit rechtvaardig is naar andere verenigingen en instanties die ook een bezuinigingstaakstelling opgelegd kregen en hier wel aan hebben voldaan. Andere betrokkenen vragen zich af of de initiële taakstelling wel haalbaar was.

3.4 Informatievoorziening

Gedurende het proces is de gemeenteraad meerdere keren geïnformeerd via zogenoemde 'berichten aan de raad'. Volgens een ambtelijk betrokkene was de informatievoorziening richting de raad 'vaker dan gebruikelijk bij een dergelijk onderwerp'. Geïnterviewde raadsleden geven ook aan dat er geen sprake was van een black box in de informatievoorziening. Er wordt wel getwijfeld over de vraag in hoeverre informatie op tijd is aangeleverd. De raad had hierin zelf kunnen aangeven wat tijdig was. Zodra het college informatie beschikbaar had is de raad op tijd (onverwijld) geïnformeerd. Over de tijdigheid had een kader weergegeven kunnen worden: is een doelstelling gerealiseerd? Waarom wel of niet, en hoe had deze doelstelling wel gerealiseerd kunnen worden?

In november 2017 werd de raad in beslotenheid geïnformeerd dat het college met de verenigingen in gesprek wilde gaan met het voorstel om een deel van de bezuinigingen niet door te voeren. In die fase was dit nog geen besluit, maar een voorstel. Een dag later zou dit gesprek plaatsvinden. Alle partijen waren opgelucht dat er een einde zou komen aan dit dossier. Wel werd de vraag gesteld hoe een dergelijk besluit naar buiten wordt gebracht: wat vertel je als gemeente aan partijen die wel aan een bezuinigingstaakstelling hebben voldaan?

Qua proces is het volgens betrokkenen niet gebruikelijk om na afloop van een commissievergadering in beslotenheid te vragen om consensus over hoe om te gaan met de sportverenigingen. Het college had dit gesprek eerder moeten voeren. De raad moest amenderen dat de resultaten ook de begroting werden opgenomen. Een verklaring voor deze weg is weer dat er pas bij het ter beschikking van de begroting duidelijk was dat er een overschot was, waardoor de ruimte om de resterende bezuinigingen kwijt te schelden ontstond. Het college had in zekere zin een informatievoorsprong, de raad kon hiermee akkoord gaan, waardoor er een politiek acceptabele oplossing kwam.

3.5 Samenvatting en belangrijkste bevindingen

In deze paragraaf vatten we de bevindingen uit dit hoofdstuk samen aan de hand van de beantwoording van onderzoeksvraag 7.

7. In hoeverre en op welke wijze is de raad geïnformeerd en betrokken?

De raad heeft het oorspronkelijke bezuinigingsvoorstel geaccordeerd. Met enige regelmaat is zij geïnformeerd door middel van berichten aan de raad. De raad heeft de verenigingen twee keer (in 2013 en 2016) de ruimte gegeven om met alternatieve bezuinigingsvoorstellen gekomen. In 2013-2014 zijn er voorstellen gedaan, maar kwamen de gerealiseerde bezuinigingen ten goede aan de verenigingen, en niet aan de gemeente. In 2016 had deze zet geen effect. De raad heeft op een bepaald moment met de verenigingen aan tafel gezeten en heeft in 2015 – toen duidelijk werd dat er onvoorziene kosten in beeld waren gekomen- ervoor gekozen om deze informatie voor kennisgeving aan te nemen. Er werd lang vastgehouden aan de oorspronkelijke bezuinigingstaakstelling.

HOOFDSTUK

Samenwerking met sportverenigingen

4. Samenwerking met sportverenigingen

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de rol van de zes betrokken sportverenigingen en de samenwerking met de gemeente centraal. Aan het einde van dit hoofdstuk beantwoorden we de achtste onderzoeksvraag. Een korte beschrijving van de betrokken verenigingen is te vinden in bijlage 3.

4.2 Samenwerking en rol in het proces

De zes betrokken verenigingen zijn de huurders van de drie sportparken waar de bezuinigingstaakstelling betrekking op had. Initieel zag de gemeente goede bezuinigingsmogelijkheden: het btw-voordeel op basis van het sportbesluit werd niet ten volle benut, en er waren kansen om op basis van collectief en centraal inkopen besparingen te realiseren.

De verenigingen zijn niet bij de voorbereiding van het opstellen van de bezuinigingsvoorstellen betrokken. Pas toen de plannen ter besluitvorming richting de raad gingen zijn ze erover geïnformeerd. De verenigingen waren in eerste instantie – in november 2012 – onaangenaam verrast over hoe het bezuinigingsbesluit werd gecommuniceerd. Dit gebeurde per brief. Deze communicatie heeft voor wrevel gezorgd, waardoor er tijd moest worden geïnvesteerd om de relatie weer goed te krijgen. Nadat dit het geval was, ging men om tafel zitten met de gemeente. Deze gesprekken verliepen in eerste instantie constructief. Het was wel de bedoeling van de gemeente de verenigingen in deze fase als een gelijkwaardige gesprekspartner te betrekken. Ze kregen de gelegenheid om inhoudelijk over de plannen te spreken en hun wensen en behoeftes op tafel leggen. In gezamenlijkheid werd geprobeerd om tot oplossingen te komen. Het nadeel hiervan is dat als het proces lang duurt dat er mensen bij de verenigingen gaan wisselen. Dat gebeurde ook. Andere bestuurders hadden andere inzichten, of ze kwamen terug op processtappen die door de gehele groep – inclusief hun voorgangers – akkoord waren bevonden. Daardoor werd de dynamiek anders.

De verenigingen zagen van meet af aan weinig in de bezuinigingen op het onderhoud van de accommodaties. Een belangrijk argument daarbij was dat zij zich liever richten op hun kernproduct en de belangrijke maatschappelijke functie die ze vervullen. Daarbij voelden ze zich niet toegerust op het doen van investeringen en beheer en exploitatie van accommodaties. Het draagvlak voor de maatregelen was daarmee onder de betrokken verenigingen erg laag. De geringe bereidheid om aan de uitvoering van de plannen mee te werken werd verder verminderd toen bleek dat het initiële besluit om te bezuinigen juridisch niet haalbaar bleek. De doorlopende onderhoudscontracten waren niet open te breken. Verenigingen kregen daarmee de indruk dat het gemeentebestuur niet voldoende ingevoerd was in de materie. Verder geven de verenigingen aan dat er onduidelijkheid was over de precieze omvang van de taakstelling.

Een belangrijk deel van de contacten en gesprekken tussen verenigingen en gemeente spitste zich toe op de discussie over de beheersvorm. Op voorhand wilden de verenigingen het beheer en onderhoud zelf doen. De gemeente heeft een aantal varianten en de mogelijke gevolgen hiervan in beeld gebracht en gedeeld met de verenigingen. Uiteindelijk hebben de verenigingen toen gezegd dat ze deze verantwoordelijkheid niet wilden dragen. KDO en Legmeervogels waren tegen de centrale beheersstichting, omdat zij zelf al een soortgelijke stichting hebben. Het verenigingsmodel is vervolgens ingebracht in de raad. De verenigingen hebben hierop hun stem laten horen om bij de raad om de besluitvorming te beïnvloeden. De raad heeft uiteindelijk aan het college de opdracht gegeven dat er consensus moet worden gezocht met de verenigingen, en dat men terug moest komen als deze was bereikt. De gemeente ging in deze periode door met het actualiseren van het beheermodel, het liefst in

de vorm van het verenigingsmodel. Als de verenigingen niet kiezen voor het verenigingsmodel, werd er automatisch gekozen voor het gemeentemodel. De verenigingen hebben uiteindelijk zelf voor het gemeentemodel gekozen. Dit werd in een gezamenlijke brief aan het college kenbaar gemaakt. Vanuit de gemeente werd volgens de verenigingen het beeld geschetst dat door inzet op het BTW-construct de resterende bezuinigingstaakstelling kon worden gerealiseerd. De wens van de gemeente om de verenigingen op te laten gaan in een centrale beheersstichting was volgens een bestuurder in zekere zin ook tegen de toenmalige landelijke ontwikkelingen in, omdat er juist meer wordt ingezet op vrijwilligers. Er is door de gemeente steeds het beeld geschetst dat de beheersstichting op basis van het sportbesluit de taakstelling zou doen slagen. Achteraf bleek die lezing niet waar, en de verenigingen konden het hier ook niet over eens worden.

Een van de verenigingen heeft er voor gepleit om de twee grootste knelpunten (het BTW-construct en het meerjarenonderhoudsplan) uit elkaar te trekken en het eerst inhoudelijk eens te worden, en er pas daarna politiek naar te kijken. Dit plan van de verenigingen vond geen gehoor bij de gemeenteraad.

Terugkijkend op het gehele traject oordelen de betrokken verenigingen zonder uitzondering kritisch over het proces, dat als ongestructureerd en zeer moeizaam wordt omschreven. Men wijst daarbij onder meer op het volgende.

- Er wordt de gemeente Uithoorn verweten niet vanuit een bredere visie op sport te hebben gehandeld en te veel hebben gefocust op de bezuinigingstaakstelling.
- De verenigingen verwijten de gemeente opportunistisch te hebben gehandeld door de bal bij de verenigingen neer te leggen.
- Bij de wisseling van portefeuillehouder had de overdracht beter gekund.
- Vanuit de verenigingen wordt benadrukt dat het feit dat raadsleden en bestuursleden van de sportverenigingen de taken en werkzaamheden uitvoeren náást reguliere banen en functies heeft bijgedragen aan de lengte van het proces. De complexiteit van het onderwerp maakte het voor raadsleden lastig om voldoende kennis te genereren, is de inschatting van enkele verenigingen, Gedurende het proces is er meermaals een periode geweest waarin maanden geen contact tussen verenigingen en gemeente was, waarna iedereen als het ware weer moest 'opstarten en inlezen'.
- Deze contactluwe periodes hebben deels te maken met het uitwerken van plannen en rapportages, maar ook met personele wisselingen en het niet optimaal inrichten van het proces, zo is te beluisteren bij de sportverenigingen. Zo wordt de gemeente door enkele betrokkenen als 'afwachtend' omschreven.
- Men verwijt de gemeente dat deze zich stoef opstelde, met name tussen 2013 en 2016. Pas vanaf 2016 werd er in de ogen van de verenigingen echt doorgepakt.
- De verenigingen oordelen kritisch over de rapportages van de door de gemeente ingehuurde adviesbureaus. Zo vond men dat er geen synergie tussen deze rapporten en hadden deze beter op elkaar afgestemd kunnen worden.

Per ultimo 2017 is het eindresultaat inmiddels helder en het dossier bijna gesloten. De verenigingen zijn benieuwd naar de daadwerkelijke afronding van dit bezuinigingsproces in de vorm van geactualiseerde contracten of gebruikersovereenkomsten. De sportverenigingen zijn blij dat het proces is afgerond. Er kan nu weer vooruit worden gekeken.

4.3 Samenvatting en belangrijkste bevindingen

In deze paragraaf vatten we de bevindingen uit dit hoofdstuk samen aan de hand van de beantwoording van onderzoeksvraag 8.

Welke effecten heeft het (traject rond het) bezuinigingspakket op het samenspel tussen gemeente en de sportverenigingen?

De samenwerking tussen gemeente en sportvereniging verliep gedurende delen van het traject stroef en moeizaam. Er zijn zelfs perioden van 'radiostilte' geweest. Het vertrouwen in elkaars deskundigheid en goede bedoelingen was over en weer niet altijd aanwezig. De relatie tussen de gemeente en de verenigingen heeft daardoor de afgelopen jaren wel onder druk gestaan, maar uiteindelijk was nog steeds sprake van dialoog.

Na de verenigingen eerst overvallen te hebben met bezuinigingsplannen waarvoor weinig draagvlak bestond, is vervolgens gewerkt aan het herstel van vertrouwen. Tot twee keer mochten de verenigingen met alternatieve bezuinigingsvoorstellen komen. Dat heeft in eerste instantie tot constructieve gesprekken geleid. Vervolgens raakte het proces weer in een impasse toen de gemeente inzette op het btw-construct en het sportbesluit, waar aanvankelijk twee en uiteindelijk alle verenigingen tegen waren. Uiteindelijk is er toch een min of meer bevredigende oplossing uitgerold. Wel is iedereen het er over eens dat het veel te lang heeft geduurd.

De sportverenigingen zijn blij dat het proces inmiddels bijna is afgerond. Genoemd winstpunt is dat de verenigingen elkaar nu beter weten te vinden. De relatie tussen gemeente en de verenigingen heeft volgens betrokkenen aan beide zijden onder druk gestaan, maar beide partijen zijn altijd in gesprek zijn gebleven. Dat draagt bij aan het vertrouwen in de onderlinge samenwerking, die uiteraard niet ophoudt met de afronding van dit proces. Er moeten nu bijvoorbeeld afspraken met de gemeente gemaakt worden over het onderhoud.

HOOFDSTUK

Conclusies en leerpunten

5. Conclusies en leerpunten

5.1 Inleiding

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zoals beschreven in de voorgaande hoofdstukken worden in dit hoofdstuk de belangrijkste conclusies op een rij gezet (paragraaf 5.2). In paragraaf 5.3 zijn in het verlengde van deze conclusies enkele aanbevelingen/leerpunten geformuleerd.

5.2 Conclusies

Het proces heeft erg lang geduurd. Alle partijen hebben hier een aandeel in (gehad).

Alle betrokken partijen zijn het er over eens: het bezuinigingsproces heeft (te) lang geduurd. Hier zijn meerdere oorzaken voor aan te wijzen, zoals de vele personele wijzigingen bij zowel de gemeente en de sportverenigingen, de onzekerheid rondom de toepasbaarheid van het sportbesluit, de constatering dat er bepaalde kosten niet zijn meegenomen in de oorspronkelijke taakstelling en het lange vasthouden aan de bezuinigingstaakstelling. Mede door het lange proces en de onduidelijkheid over de taakstelling hebben de verenigingen invloed gekregen, die men ook heeft benut.

De bezuinigingen zijn geaccordeerd zonder inzicht in de haalbaarheid ervan

Ten tijde van de vaststelling van de bezuinigingen zijn deze bezuinigingen voorgelegd aan de gemeenteraad en geaccordeerd zonder dat er is getoetst of alle bezuinigingen (juridisch) haalbaar waren. Het lijkt erop dat in deze periode – 2012 – alle afdelingen en beleidsvelden moesten bezuinigen, en dat juist op het gebied van sport bezuinigingstaakstellingen zijn geformuleerd die niet haalbaar bleken. Omdat er op andere terreinen geen geluiden kwamen, was er in eerste instantie geen aanleiding om aan te nemen dat de bezuinigingen mogelijk niet gerealiseerd konden worden.

De inzet op het btw-construct had eerder gestopt kunnen worden

De gemeente dacht lange tijd de bezuinigingen te kunnen realiseren door in te zetten op het sportbesluit en het bijbehorende btw-construct. Deze constructie had twee problemen: in 2015 had het er alle schijn van dat deze niet langer zou worden toegestaan door een Europees besluit en wellicht wel het belangrijkste probleem: de verenigingen waren erop tegen. Met name KDO en Legmeervogels. Gezien het karakter van deze verenigingen is dit ook niet verwonderlijk: beide verenigingen bestaan uit meerdere sportafdelingen, met elk een eigen bestuur en een overkoepelend bestuur. Voorwaarde voor deze constructie was dat alle verenigingen hierin zouden meegaan. Het lag in de lijn der verwachtingen dat KDO en Legmeervogels zeer moeilijk te bewegen zouden zijn.

De raad is gesprekspartner van de sportverenigingen geworden

De gemeenteraad heeft in een aantal bijeenkomsten rechtstreeks met de verenigingen gesproken, waar mag worden verwacht dat de gesprekspartner van verenigingen het college is. De verenigingen hebben deze ontwikkeling gebruikt om invloed uit te oefenen op het proces, waardoor dit meer tijd heeft gekost. Ander gevolg is dat de raad zich teveel is gaan bezighouden met details. Raadsleden worden op deze manier gevoelig voor lobbyisme.

Raad en college hebben (te) lang vastgehouden aan de oorspronkelijke bezuinigingstaakstelling

Toen duidelijk werd dat de verenigingen niet wilden opgaan in een centrale beheersstichting betekende dit de facto dat de bezuinigingstaakstelling niet gehaald kon worden. Dit was helemaal het geval toen aan het licht kwam dat in de bezuinigingen niet alle facetten van het buitensportbeheer zijn meegenomen. Op dat moment had deze taakstelling opnieuw bekeken kunnen worden, en waar mogelijk bijgesteld.

5.3 Leerpunten

Onderzoeksvraag 9 luidt: wat zijn op basis van de uitkomsten van het onderzoek, de belangrijkste leerpunten voor de toekomst?

Leerpunten voor de gemeentelijke organisatie

- Documenteer een participatieproces goed, zodat een goede overdracht bij vertrek van een of meerdere medewerkers soepeler verloopt. Zeker als er een of meerdere externe adviseurs betrokken zijn.
- Stel voorafgaand aan een participatietraject duidelijke doelstellingen en een planning vast, in overleg met de participatiepartners. In dit traject ontbraken deze goeddeels, waardoor het proces mede lang heeft geduurd. Aan de andere kant hadden de verenigingen hier ook om kunnen vragen. Dit is kennelijk achterwege gebleven.
- Check voorgenomen bezuinigingsbesluiten op haalbaarheid. In elk geval in termen van langlopende contracten. Nu werd er een bezuinigingsoperatie op de onderhoudsbijdrage voorgesteld, terwijl de contracten nog tot 2018 of 2019 doorlopen.

Leerpunten voor het college

- Het communicatieproces over de bezuinigingen heeft in eerste instantie kwaad bloed gezet onder de verenigingen. Wellicht was het goed geweest als de bezuinigingen persoonlijk waren gecommuniceerd door de portefeuillehouder of betrokken ambtenaren. Dan had er wellicht ook een (eerste) gesprek kunnen plaatsvinden over haalbaarheid en draagvlak voor bezuinigingen.
- Het college had op een gegeven moment kunnen aandringen op een sneller resultaat in het participatieproces. Dat is niet gebeurd. De houding van het college kan als afwachtend worden bestempeld, zeker in de periode na 2015.

Leerpunten voor de gemeenteraad

- Neem eerder de regie in een participatieproces: formuleer kaders in termen van (gewenste) uitkomsten en een tijdspad. Dat is in dit proces niet gebeurd. De raad heeft zelfs meerdere keren de bal weer teruggedugd bij het college en/of de gemeentelijke organisatie en de sportverenigingen. Dat had voorkomen kunnen worden door vooraf afspraken te maken over de uitkomsten en een planning.
- Laat het college de gesprekspartner zijn van partijen in een dergelijk proces. Controleer en informeer periodiek naar de voortgang
- Probeer op hoofdlijnen betrokken te blijven in een dergelijk proces. De discussie ging op een gegeven moment erg de details in. Zoals een raadslid zelf zei; bij andere bezuinigingsoperaties werd alleen een taakstelling opgelegd en bemoeit de raad zich verder niet met de bedrijfsvoering van de betrokken instelling(en) of organisatie(s).

Overige leerpunten

- Check bezuinigingen voorafgaand bij de partijen die deze voornamelijk moeten realiseren. Vooraf in gesprek gaan zal er naar alle waarschijnlijkheid niet voor zorgen dat deze partijen zonder meer akkoord gaan, maar zal in elk geval leiden tot meer begrip voor elkaars standpunten en situatie
- Investeer tijd in de relatie met de sportverenigingen. De verenigingen kenschetsen het proces met de gemeente als moeizaam en halen een ander participatietraject aan als voorbeeld waar dit ook speelt. Het is zinvol om te investeren in de relatie met de sportverenigingen om het wederzijdse begrip en het op een lijn brengen van elkaars belangen te bevorderen.

BIJLAGEN

Bijlage 1: lijst geïnterviewde personen

- Leon Janssen Lok – beleidsmedewerker Sport
- Rocco Bouwman – afdeling Financiën
- Jolanda Langeveld – voormalig afdelingshoofd
- Ria Zijlstra – portefeuillehouder sinds 2014
- Joop Scherpenzeel – extern adviseur buitensportbeheer
- Jeroen Verheijen – portefeuillehouder tot 2014
- Rachid Ouchene – voormalig medewerker Sport
- Gerard van Veen - UWTC
- Andy Verstelle - KDO
- Paul Legez - Legmeervogels
- Baukje Kramer - AKU
- Linda van Rekum – HSV Thamen
- Diverse raadsleden, commissie Leven

Bijlage 2: geraadpleegde bronnen

- Rapportage 'beheerplan sportvelden te Uithoorn', ASC Sports & Water, 13 maart 2014
- Rapportage 'Actualisatie beheer- en exploitatieorganisatie sportparken', BMC, 27 maart 2014
- Bijlagen bij rapport 'Actualisatie beheer- en exploitatieorganisatie sportparken', 27 maart 2014
- Quick-scan bezuinigingen 2010-2014: rapportage Rekenkamer Uithoorn, 27 november 2014
- Gemeenschappelijke regeling openbaar lichaam DUO+: mei 2015
- Overzicht politiek-bestuurlijke afspraken en besluitvorming DUO+, memo aan de raad: 23 november 2015
- Feitenrelaas procesgang en handelingen inzake beheervorm sportparken, 17 februari 2015
- Bericht aan de raad: 18 februari 2015
- Bericht aan de raad: 4 maart 2015
- Raadsvoorstel (RV15.05), 5 maart 2015
- Raadsbesluit, 5 maart 2015
- Motie Ons Uithoorn en CDA, 5 maart 2015
- Brief sportverenigingen aan gemeenteraad, 28 maart 2015
- Raadsvoorstel (RV15.18), 30 april 2015
- Raadsbesluit, 30 april 2015
- Bijlage beheermodellen, datum onbekend
- Bericht aan de raad: 1 december 2015
- Bericht aan de raad: 30 augustus 2016
- Bericht aan de raad: 27 september 2016
- Motie partijen Gemeentebelangen, DUS! en VVD, 29 september 2016
- Brief sportverenigingen aan college, 21 december 2016
- Bericht aan de raad, 31 januari 2017
- Gespreksverslag bijeenkomst gemeenteraad en sportverenigingen, 4 april 2017
- Bericht aan de raad: 9 mei 2017
- Bericht aan de raad: 7 november 2017
- Notitie bezuinigingen sportparken, stand van zaken najaar 2017

Bijlage 3: Profielschets sportverenigingen

KDO

KDO wordt in de stukken vooral gepresenteerd als voetbalvereniging. In feite is KDO een breedtesportvereniging, waar naast veldvoetbal ook zaalvoetbal, handbal, volleybal en DAG (dance, aerobics, gymnastiek) kan worden beoefend. Al deze afdelingen hebben een eigen bestuur. KDO is gevestigd in het dorp De Kwakel. Gedurende het proces vond er een verandering plaats in de vertegenwoordigers van KDO in de ambtelijke werkgroepen.

Legmeervogels

Ook bij Legmeervogels worden meerdere sporten beoefend: voetbal en handbal. De club ontstond in 1995 uit een fusie tussen een voetbal- en een handbalvereniging en is sinds 1998 gevestigd op sportpark De Randhoorn in Uithoorn. Gedurende het proces is bij Legmeervogels een bestuurswissel geweest. In de periode van het proces heeft Legmeervogels een kunstgrasveld gerealiseerd, is er een trainingsveld opgegeven, waardoor wielervereniging UWTC een BMX-baan kon realiseren, en is er ledverlichting aangelegd op het sportcomplex.

Qui Vive

Hockeyvereniging Qui Vive is gevestigd in De Kwakel. De vereniging is een moderne, goed georganiseerde en gezellige club die kan steunen op een groot aantal vrijwilligers.

HSV Thamen

Honk- en softbalvereniging Thamen is de kleinste van de zes betrokken verenigingen. Thamen is gevestigd in De Kwakel, naast hockeyvereniging Qui Vive.

AKU

Atletiekvereniging AKU is gevestigd op sportpark De Randhoorn in Uithoorn. In 2013 heeft de vereniging een geheel vernieuwde accommodatie in gebruik genomen.

UWTC

De laatste betrokken vereniging is de Uithoornse wielrenvereniging UWTC. Naast wielrennen kan bij UWTC ook BMX (crossfietsen) en toerfietsen worden beoefend. Deze takken van sport hebben elk een afdelingsbestuur. UWTC heeft gedurende het proces een BMX-baan in gebruik genomen en is daartoe verhuisd naar Sportpark De Randhoorn in Uithoorn. Deze baan kon mede worden gerealiseerd omdat Legmeervogels afstand deed van een trainingsveld.